

Jornada sobre Delictes d'odi i discriminació: La llibertat d'expressió i la protecció de la dignitat de les persones, del debat a la pràctica lletrada

15 de maig 20205

Seu de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Terrassa

RELATORIA DE LA PART SEGONA - taula rodona sobre les diferents modalitats de discriminació i delictes d'odi

Ponents:

- Sra. Anna Olesti Muñoz, advocada del Servei Jurídic d'Arrels Fundació.
- Sr. Marc Navarro Batlle, advocat penalista del gabinet jurídic de l'Observatori Contra l'LGTTBI-fòbia.
- Sr. Bruno Maestro Alegre, advocat del Servei d'Atenció i Denúncia (SAiD) d'SOS Racisme.

PONÈNCIA:

Sra. Anna Olesti Muñoz, advocada del Servei Jurídic d'Arrels Fundació.

- La Sra. Olesti explica la tasca que desenvolupa la Fundació Arrels des de 1987, acompanyant persones sense llar a les quals ofereixen acompanyament, serveis bàsics i assessorament jurídic.
- Els drets d'aquestes persones que són vulnerats són el d'habitatge, la intimitat, la higiene, a fer un ús lúdic de l'espai públic i el dret a no patir agressions físiques o verbals. La Sra. Olesti ens explica la definició de la paraula "aporofòbia" que vol dir fòbia cap a les persones desfavorides que s'evidencia en els delictes de persones sense llar, per raó de la seva pobresa. El Tribunal Suprem diu que ha d'haver-hi una motivació ideològica en el subjecte actiu que comet el delicte (agreujant de l'art. 22.4 del Codi Penal).

**tirant
lo blanch**
GRUP EDITORIAL

santasusana
Grup de corredors d'assegurances

A **altermútua**
ADVOCATS I ADVOCADES

LEFEBVRE

La Sra. Olesti manifesta que la societat i l'administració pública no s'adapten a les situacions que pateixen les persones sense llar. Un exemple és que l'Ajuntament de Barcelona penalitza les persones per manca d'higiene.

Ens explica diferents casos reals de persones que van ser tractades a la Fundació Arrels.

- El primer cas és el del Sr. Agustí, de 72 anys, que des de feia 9 anys dormia als carrers de Barcelona. Una de les nits un grup de persones el van agredir i van penjar aquesta agressió a les xarxes socials. Arrels va sol·licitar al jutge que la declaració de l'Agustí fos prova preconstituïda perquè era molt difícil per a ell acudir als jutjats a declarar. Finalment Arrels el va acompanyar i ho va poder fer tot i que va decidir no ser acusació particular.
La moralitat de la història de l'Agustí, és que el sistema judicial no s'adapta a aquestes persones i els problemes que tenen en el seu dia a dia, per exemple, per desplaçar-se al jutjat, poder menjar, etc.
- El segon cas narrat és el d'un home ferroveller que va entrar en un bar on va ser agredida per tres persones. La fiscalia va sol·licitar que se'ls condemnés per delictes de lesions i ells es van conformar en un delictes menys greu de lesions amb agreujant de superioritat.
En aquest tema la prova va jugar un paper fonamental, tot i que l'atestat tenia importants mancances doncs no recollia quina havia estat la percepció de la víctima, el motiu de l'agressió, l'estètica dels autors i els antecedents dels fets.
- El tercer cas va ser protagonitzat per una dona, Sra. Eugènia de 55 anys, sense llar i amb un estat de salut fràgil. Va sol·licitar al responsable d'un bar entrar per orinar i aquest home la va fer fora del seu establiment i la va colpejar i tirar al terra. Ella va denunciar els fets però es van arxivar per manca de prova i per no poder identificar a l'autor.
Aquesta decisió no es va poder recórrer per haver transcorregut el termini per fer-ho i per no tenir domicili la víctima on poder rebre notificacions.

Arrel les preguntes dels assistents a la taula rodona, la Sra. Olesti va explicar que les vies d'entrada de casos a Fundació Arrels eren a través de la Policia, dels Serveis Socials, del seu equip de carrer i d'un número de telèfon de guàrdia que tenen. La fundació intenta incidir en les Administracions Públiques per tal que canvien les seves normatives que vulneren els drets de les persones sense llar.

PONÈNCIA:

Sr. Marc Navarro Batlle, advocat penalista del gabinet jurídic de l'Observatori Contra l'LGTBI-fòbia.

- El Sr. Navarro explica que l'Observatori contra la LGTBI fòbia és una ONG que treballa en defensa de les persones LGTBI des de un pilar psicosocial i un pilar jurídic. Les persones agredides contacten amb l'Observatori i són ajudades des de aquests dos prismes. L'Observatori fa un informe anual on es recullen les incidències rebudes i de les quals s'extreuen conclusions dins l'àmbit de Catalunya.

- Perceben un increment dels casos anuals degut a que la víctima denuncia més i a una corrent ideològica que legitima la LGTBIfòbia en base a la llibertat d'expressió. El perfil de l'agressor és molt divers. La solució per combatre el discurs d'odi és la sensibilització i l'educació. Ells intenten que s'imposin penes de formació o reeducació als delinqüents d'aquest tipus de delictes per tal que puguin arribar a empatitzar amb la víctima. Al mateix temps, també s'ha incrementat la formació a jutges i fiscals perquè també empatitzin amb la víctima.

El perfil de la víctima és una persona del col·lectiu LGTBI. Hi ha el deure de dir a la víctima que no és culpa seva que es cometi el delicte contra la seva persona.

- El primer cas que ens explica és el d'uns nois que viatjaven al metro i van ser increpats per un altre grup de nois. Són escopits i agredits i cap altre viatger del metro fa res per defensar-los. Un any després una de les víctimes va tenir un incident similar. Aquest noi va dir que no denunciaria perquè no es va sentir ben tractat per l'Administració de Justícia.
- El segon cas va tenir lloc el dia d'any nou de 2023 a Sitges, al Carrer del Pecat. Cinc nois van ser víctimes d'un grup de joves encaputxats que els van apallissar de forma molt violenta. Els autors dels fets eren majors i menors d'edat, la qual cosa va comportar que les víctimes haguessin de reproduir uns fets traumàtics per ells en la jurisdicció ordinària i la de menors. Es va celebrar el judici davant la jurisdicció de menors i aquests no van mostrar cap mena de penediment. En canvi va ser molt traumàtic per les víctimes que tenien pànic d'estar a prop dels seus agressors i tenir que reviure una vegada més la seva experiència.

PONÈNCIA:

Sr. Bruno Maestro Alegre, advocat del Servei d'Atenció i Denúncia (SAiD) d'SOS Racisme.

- El Sr. Maestro ens explica que l'entitat SOS RACISME per la qual treballa fa un servei d'atenció i denúncia, amb l'ajuda de dos advocats i dos psicòlegs. També porten a terme defenses quan persones són denunciades injustament per raó de la seva raça.
- Explica un primer cas d'un noi de 18 anys, com a exemple de defensa portada a terme per SOS Racisme. Aquest noi era de color i va ser detingut per robatori a menors, de quantitats de diners petites. Li van arribar a obrir fins a deu expedients. Ell no havia estat i així ho manifestava repetidament però el detenien perquè encaixava amb el perfil d'agressor. Finalment es va tnyir el cabell ros per tal de demostrar que no era ell qui feia els robatoris. Finalment va aconseguir que li retiressin els càrrecs.
- En els casos en que SOS Racisme fa denúncia i no defensa es troben amb problemes donat que les víctimes de racisme moltes vegades no denuncien perquè tenen por al trobar-se en situació irregular. A més falta molta formació per part dels Cossos de Seguretat.

**tirant
lo blanch**
GRUP EDITORIAL

santasusana
Grup de corredors d'assegurances

altermútua
ADVOCATS I ADVOCADES

LEFEBVRE

SEPIN

- El segon cas que explica és el d'una persona a un supermercat que va ser agredida per un empleat i posteriorment "agredida" per la policia al demanar-li que marxés del supermercat. La persona no havia fet res, només volia ajudar a una altra persona a portar la compra.

La problemàtica de la prova per acreditar indicadors racistes es que s'ha de fer us de proves circumstancials o indirectes, com per exemple, la percepció de la víctima.

La ECRI (Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància) recomana als Estats que investiguin els fets i també la percepció de la víctima. Aquesta recomanació també la fa la Sentència del TJUE en el cas Bazáls contra Hungria.

- El tercer cas explicat és el d'una dona magrebí amb vel, que va agafar l'autobús amb les seves filles menors. El bitllet no anava i no es podia registrar de forma que el conductor de l'autobús la va fer baixar del mateix, la va insultar i li va intentar treure el vel. En casos com aquest hi ha la obligació d'investigar la motivació racista.

Un altre problema en el que es troben és la dispersió normativa que hi ha en temes de racisme. Ens trobem normes al Codi Penal, la Llei d'Habitatge, la Llei d'Igualtat de Tracte i les diferents normatives administratives.

- SOS Racisme actua com a acusació particular en interès de la víctima en els procediments penals. Són processos molt llargs i molt revictimitzants. Detecten manca de formació en els jutges en temes de racisme, alguns dels quals deslegitimen o treuen importància als fets.
- A nivell espanyol hi ha diversitat de delictes d'odi. Europa es diferencia d'Espanya en temes sobre qui és la víctima o pot ser-ho doncs segons la llei espanyola tothom és susceptible de ser víctima i en canvi a Europa es persegueix només als col·lectius històricament discriminats, tal i com SOS Racisme creu que és correcte.

També detecten prejudicis de la policia sobre qui pot ser víctima i qui agressor.

El discurs d'odi que es fa en l'àmbit de la política cada vegada va més enllà i hauria de tenir límits. Com a exemple senyala el cas del Sr. García Albiol, alcalde de Badalona que va manifestar frases com "aquí no queremos rumanos".

Les propostes de SOS Racisme per mitigar aquests problemes són: establir límits al discurs d'odi polític, crear un torn d'ofici de delictes d'odi, incrementar la formació de tots els operadors jurídics i modificar l'art. 510 CP per tal de permetre ordres d'allunyament per xarxes socials.

Finalment, els tres ponents realitzen una reflexió conjunta i destaquen tots la dificultat que veuen en que s'acceptin les acusacions populars pels tribunals.

Relatora: Sra. Dolors Teulé Vega, membre de la Comissió de Drets Humans de ICATER